

Hromadný výskyt ořešnika kropenatého (*Nucifraga caryocatactes*) na Lanškrounsku v letech 1983 - 1984.

František Štancl, Výprachtice

Ořešník kropenatý na Lanškrounsku pravidelně, nepřilíš hojně hnízdí. Jeho hnízdiště se nacházejí hlavně ve výše položených oblastech. Hnízdí v lesních komplexech v okolí Suchého vrchu, v nižších oblastech zahnízdí ojediněle.

Jeho výskyt je nápadný na podzim, kdy sestupuje do nižších oblastí a v této době se objevuje na zahradách a sbírá zde po lískových keřích oříšky. V malém počtu ořešníky pozoruji každým rokem. Zřejmě se jedná o místní populace. V roce 1983 se první ořešníci objevili již počátkem srpna. V polovině srpna se jich vyskytovalo všude velké množství. Kde byly lískové keře, nebylo vzácností vidět na jednom keři pět i více ořešníků. Jejich počet se ke konci srpna ještě zvýšil. 30. 8. 1983 jsem navečer od 19. hodiny do 19.30 počítal přetahující ořešníky nad Výprachticemi. Za tuto půlhodinu jsem jich napočítal 28 ex. Většinou přetahovali jednotlivě, ale i ve skupinkách po 2 - 3 kusech. Táhli všichni po vesnici nahoru směrem na Čenkovice. Zvýšený počet ořešníků trval i po celé září. V říjnu již byla pozorování řidší, což bylo způsobeno přesunem ořešníků do lesů. Na zahradách se ještě vyskytovaly jednotlivé exempláře, které zde sbíraly spadané švestky a zapomenuté lískové ořechy. Během pochůzek po lese jsem v říjnu každodenně pozoroval až 15 ex. za den. 24. 10. 1983 jsem pozoroval letící hejtno 4 ex. Hojně se vyskytovali i v listopadu a prosinci. 30. 12. 1983 se objevila nová vlna ořešníků. Vyznačovali se značnou krotkostí, nechali člověka přiblížit na několik metrů. V tento den jsem rozvážel dřevo po vesnici a přitom jsem viděl snad na každé druhé zahradě poskakovat po zemi ořešníky. Někde jich bylo i několik pohromadě. V Nepomukách u myslivecké chaty jich bylo dokonce 7 najednou. Tento stav trval ještě 31. 12., ale 1. ledna 1984, kdy jsem se vypravil na jejich odchyt, byli všichni pryč a tak se mně žádného "Sibiřana" nepodařilo chytit. Za podzim se chytilo pouze 8 ex. všichni evropské formy.

Jednotlivé exempláře bylo vidět po celou zimu až do jara. Živil se různými semeny lesních dřevin. Pozoroval jsem je při sběru semen vejmutovky a douglasky. Ořešník vždy utrhl celou šišku a odnesl ji na vhodné místo, kde si semena vybíral.

Zvýšený výskyt se projevil i v hnízdní době. Pozoroval jsem ořešníky po celé hnízdní období v lesích okolo Nepomuk a Albrechtic. Patrně se ne všichni vrátili na svá hnízdiště, velká část jich zůstala v oblasti přezimování. Na podzim již ořešníky nebylo vidět a lískové ořechy zůstaly bez úhony.

Podobný výskyt jsem pozoroval 8. 10. 1984 v obci Mladkov, nalézající se na česko-polské hranici. Byl jsem zde služebně na inventuře dřeva a během dopoledne jsem v lesích a na zahradách okolo Mladkova napočítal na třicet jednotlivých ex. ořešníka.

Zimní výskyt sýkořice vousaté (*Panurus biarmicus*) na Újezdském rybníku v zimě 1984

Jiří Česák, Ráby

Újezdský rybník leží asi 15 km severně od Pardubic v nadmořské výšce přibližně 220 m. Je to nevelký rybník s celkovou rozlohou 36,5 ha. Vodní hladina činí 31,3 ha, na rákosové a orobincové porosty zbývá 5,2 ha. Rybník je intenzivně rybníkářsky obhospodařován.

Na tomto rybníku provádím celoroční pozorování ptáků. Zde jsem poprvé zjistil sýkořice vousaté 9. prosince 1984 a to v ranních hodinách při obchůzce rybníka. V severozápadním konci rybníka pozoroval jsem na vrcholcích rákosu obecného (*Phragmites communis*) tři oo při sběru potravy. Podle pohybu rákosu jsem odhadl počet sýkořic asi na 10 ex. Pozorování jsem prováděl dalekohledem 12 x 40 ze vzdálenosti asi 10 m. Dne 15. prosince 1984 při další návštěvě rybníka jsem na stejném místě napočítal 10 ex. sýkořice. Pokusil jsem se opatrně přiblížit; moje přítomnost jim nevadila, začaly ode mne odletovat asi ze vzdálenosti 4 m; několik jedinců vydrželo až na 1,5 m. Třetí pozorování jsem zaznamenal 21. prosince 1984 zase na stejném místě.

Dne 22. prosince 1984 jsme s Jiřím Hruškou natáhli 24 m síti a den nato se nám podařilo chytit 6 sýkořic, sedmá nám ze sítě vylétla. Dva ♂ byli již okroužkovaní, další 3 ♂ a 1 ♀ jsme okroužkovali.

Rozměry křídel a ocasů chycených ptáků :

	♂	♂	♂	♂	♂	♀
křídlo	62	60	62	59	60	60
ocas	92	91	95	83	88	86

Nejvíce sýkořic vousatých jsem pozoroval 25. prosince 1984 a to 14 ex., z nichž byly jen 3 ♀, převládali samci. Naposledy jsem sýkořice pozoroval na zasněženém rákosí 6. ledna 1985 při teplotě -17° C, pak 10. 2. 1985 - 3 ♂ a 16. 2. 1985 - 5 ♂ a 1 ♀.

Vliv migrace labutí velkých z Pardubicka na hnízdní populaci na Lounsku

Herbert Tichý, Černčice - Louny

Podle Schmidta et. al. (1979) se labute velké (Cygnus olor, Gmelin 1789) ve velké části Evropy počaly šířit koncem 60. let. Na území Čech toto šíření započalo koncem 70. a počátkem 80. let. I když labutě obsazují vhodná místa ještě v současnosti, lze konstatovat, že hlavní expanze s vrcholem v letech 1980 - 1983 již pominula.

Na Lounsku došlo k prvnímu hnízdění podle Vondráčka (1976) v roce 1974. Velmi pravděpodobně však došlo k prvnímu hnízdění na rybníku v Lenešicích již v roce 1972 (Tichý - Fleticha 1983). Obsazení většiny hnízdišť znamenalo vytvoření hnízdní subpopulace na úrovni regionu. Je proto možno konstatovat, že v Severočeském kraji hnízdí labutě pravidelně od roku 1974 (1972) a to v takovém množství, že je možno hovořit o samostatné populaci jako je tomu v případě populací v jižních, východních Čechách nebo na jižní Moravě. Potvrzují to i výsledky celostátního výzkumu biologie tohoto druhu (Hora in litt.).

Podle kroužkovacích zpráv lze doložit, že na vzniku hnízdní populace na okrese Louny se kromě labutí z Benešovska podílejí nemálo i labutě z Pardubicka. V období 1979 - 1984, kdy byla intenzivně sledována biologie labutí včetně kroužkovacích zpráv, bylo na okrese zastiženo 79 v ČSR kroužkovaných ex., z čehož bylo mimo okres kroužkováno 47 jedinců. Z tohoto počtu byli 4 jedinci z Pardubicka (8,51 %).

L 1225 - kroužkována 13. 3. 1979 byla zastižena 13. 12. 1980 a 19. 12. 1981 na zimovišti na Ohři v Žatci

L 2076 - opatřená žlutým plastickým lincem AY76 kroužkována 16. 4. 1978 (Bukovka) byla zastižena 26. 1. 1980 na Ohři u Černčic a poté od 16. 4. 1980 na rybníku v Lenešicích, kde také zdárně vyhnízela.